

Vrienden van het St. Eloyen Gasthuis

Nieuwsbrief oktober 2025

Beste Vrienden en Vriendinnen van het Sint Eloyen Gasthuis.

Met veel plezier stuur ik u, mede namens het bestuur, de tweede en laatste nieuwsbrief van 2025. We blikken in deze nieuwsbrief terug op het afgelopen kwartaal en uiteraard kijken we ook vooruit naar de komende maanden.

Open Monumentendag (begin september) was opnieuw een groot succes, met veel geïnteresseerde en enthousiaste bezoekers in ons mooie Huis. Het was een gezellige dag en wellicht hebben we ook u hier zien rondlopen. Verderop in deze nieuwsbrief blikken we terug op de vrijdag ervoor, namelijk de Open Monumenten - Klassendag.

Daarnaast treft u in deze nieuwsbrief opnieuw een verhaal aan 'uit ons verleden'. En natuurlijk een uitnodiging voor de Vrienden- en Vriendinnenavond in het Sint Eloyen Gasthuis, dit najaar. Voor deze avond willen wij u én uw vrienden van harte uitnodigen. Tijdens deze avond krijgt u een prachtig inkijkje in ons oude pand en haar geschiedenis.

Ik wens u veel leesplezier.

Hartelijke groet,

Peter Hopman
voorzitter

- Welkom nieuwe voorzitter
- Open Monumentendag
- Ons verleden
- Vriendenavond / Open huis
- Uw agenda
- Van onze penningmeester
- Colofon

Welkom nieuwe voorzitter

Na het overlijden van onze voorzitter Maarten van Ditmarsch, is het bestuur op zoek gegaan naar een nieuwe voorzitter. Iemand die het doel en de continuïteit van de stichting vrienden van het St. Eloyen Gasthuis hoog in het vaandel heeft staan en zich daarvoor wil inzetten.

We zijn verheugd dat Peter Hopman, hij maakte al deel uit van het bestuur, zich bereid heeft verklaard om, met ingang van 1 september 2025, de taak van voorzitter op zich te nemen.

We wensen hem hierbij veel plezier en succes.

Namens het bestuur van de stichting Vrienden van het St. Eloyen Gasthuis
Han Lagerweij
Interim voorzitter

Open Monumentendag Klassendag 2025

Op vrijdag 12 september 2025 om klokslag 9 uur staat het Klassendag team van het Sint Eloyen Gasthuis klaar voor groep 8 van de Utrechtse Schoolvereniging. Maar wat schetst de verbazing? In geen velden of wegen kinderen te bekennen in de Boterstraat.

Het bleek toch langer fietsen dan gedacht, waardoor ze 5 minuten later aankomen. Niet getreurd, want we hebben een ruime planning vandaag.

Broeder Crijns heet 26 kinderen en hun begeleiders van harte welkom in zijn rol als Tweede Huismeester. Hij legt uit dat die term niet verward moet worden met die van huishoudster, want hij is vandaag de baas in het huis. Daarna memoreert hij zijn band met de USV, waar zijn vrouw en zoon ook op school hebben gezeten. Direct is er dus een relatie gelegd.

Het programma volgt het vaste stramien:

In de Smedenzaal vertelt broeder Roëll over de schilderijen en broeder Gerards legt het kolfspel uit. In de Regentenzaal dissen broeders Lemckert en Van Pottelberghe verhalen op over de broederschap en de tradities. Hoogtepunt is het zoeken naar het 'Geheim van de Kist'..... En in de bibliotheek tonen broeders Witkamp en Crijns allerlei voorwerpen uit het Smedenbedrijf.

Na ruim een uur is het tijd om afscheid te nemen. De Tweede Huismeester nodigt de kinderen uit om de volgende dag met hun ouders op bezoek te komen.

Tussendoor even tijd voor een kop koffie en dan staan 26 kinderen van de Daltonschool Johan de Witt uit Oog in Al alweer op de stoep. Het team draaide het programma voor de tweede keer af. De kinderen luisterden geboeid naar alle mooie verhalen. Opvallend was dat de meisjes met name vragen stelden, terwijl de jongens fanatieker waren met Kolven.

Vanuit de organisatie kwam Florence Hanselaar, die Open Monumenten Dag 33 georganiseerd heeft en daarvoor tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau is benoemd, polshoogte nemen. Naar aanleiding daarvan is het Sint Eloyen Gasthuis opgenomen in de sfeerbeelden van de Open Monumenten Klassendag op de website van de organisatie:

<https://www.openmonumentendagutrecht.nl/sfeerverslag/sfeerverslag-klassendag-2025/>

Via zijn warme contacten met de USV, kreeg broeder Crijns te horen dat de kinderen heel enthousiast terug waren gekomen op school met leuke verhalen. Hun advies aan de achtergebleven leraren was: "daar moet u zelf ook gaan kijken!"

Tevreden en voldaan kunnen we concluderen dat deze dag weer heeft gestrekt tot heil en welvaren van den Huize Sint Eloy en 56 basisschoolkinderen.

Met dank aan Broeder Rob Hoitink voor het verslag

Ons verleden

De Utrechtse Gilden

In het boek "de gilden van Utrecht tot 1428", door Mr. J.C. van Overvoorde en Mr. J.G.Ch. Joosting en uitgegeven in 1897, wordt geschreven over het ontstaan van de gilden in Utrecht en de gildebrief van 1304. Beide schrijvers zijn Gemeente-archivaris in Utrecht geweest. Hieronder enige samengevatte wetenswaardigheden.

Er waren in de Middeleeuwen in Utrecht 21 gilden (gildebrief 1304) waarbij door die gilden het bestuur en de rechtspraak werden afgenomen van de kerk en de adel. Deze verenigingen van vakgenoten hadden daarnaast onder andere ten doel om aan ieder lid een behoorlijk bestaan te verschaffen.

Daarom was het aantal 'knechts', dat ieder lid mocht hebben beperkt; men mocht maar één toon hebben. Onder toon werd iedere inrichting verstaan waar men zijn waren kon uitstallen, dus een winkel of een of andere kraam. Op deze manier kon het ene gildelid nooit veel meer omzetten dan het andere lid; de onderlinge concurrentie was dus hiermee aan banden gelegd. Daarom leverde het geen enkel bezwaar op als de gildebroeders in dezelfde buurt woonden. Integendeel, het bij elkaar wonen van leden van eenzelfde gilde leverde voordelen op. De bode van het gild had nu maar één straat of hoogstens enkele straten door te lopen, om na te gaan of de leden van zijn gild, de op hen van toepassing zijnde voorschriften, wel nakwamen.

Er waren in Utrecht drie gilden die bij de huizenbouw in de stad betrokken waren: de bijlhouwers, de steenbikkers en de smeden. In deze gilden waren de bewerkers van hout, steen en metaal verenigd.

Met dank aan Broeder Pieter de Wit, archivaris van het St. Eloyen Gasthuis

In de volgende Nieuwsbrief: Het Gild van de Smeden in Utrecht.

Vrienden- en Vriendinnenavond / open huis

Op dinsdag 18 november nodigen wij u van harte uit in ons Huis voor een **Vrienden- en Vriendinnenavond**.

Deze avond zullen wij u meer laten zien dan alleen de gebruikelijke ruimten van het Huis. Misschien kent u het Huis, of bent u al eens binnen geweest met Open Monumentendag, maar ongetwijfeld kent u onze kelders nog niet?! En kent u de vertrekken van de Bode en de Bodes, die daar hun woning hebben. Of wat te denken van de tuin?

Mocht u mensen kennen uit uw vrienden- en kennissenkring, die geïnteresseerd zijn in ons Huis en haar geschiedenis en mogelijk interesse hebben om vriend of vriendin te worden van ons Huis, dan willen wij ook deze potentiële vrienden en vriendinnen graag uitnodigen. Iedereen is welkom.

Bij interesse kunt u zich melden bij onze penningmeester. We hebben genoeg ruimte en kunnen dus veel gasten ontvangen. Mocht er sprake zijn van over-aanmelding, dan zullen wij contact met u opnemen en gaan wij uiteraard een tweede editie van deze avond organiseren

Dinsdagavond 18 november, van 19.30u tot 21.30u. Koffie en thee staan voor u klaar en na afloop bieden wij u graag een drankje aan.

Aanmelden op: penningmeester.vrienden.elay@gmail.com (rsvp voor 11 november)

Uw agenda

Interessante zaken voor in uw agenda

11 november 2025	Viering sterfdag Sint Maarten; beschermheilige van Utrecht
18 november 2025	Vrienden- en Vriendinnenavond.
1 december 2025	Sterfdag van Sint Eloy; de beschermheilige van ons Huis en het Gilde der Smeden

Van onze penningmeester

In de nieuwsbrief van juli 2025 heb ik kort geschetst dat er verschillende financieringsstromen worden onderkend in ons Huis. Als Vrienden dragen wij bij aan incidentele projecten, zoals bijvoorbeeld het conserveren van de schilderijen. Onze Vriendenbijdragen maken dit mogelijk.

Eén van onze nieuwe voornemens is het Sint Eloyen Gasthuis te helpen om financiering te zoeken voor grotere projecten. Momenteel is een project in ontwikkeling om de Regentenzaal op te knappen. De Regentenzaal is een pronkstuk van ons Huis en moeten we zeker behouden. Het herstel van het plafond is al uitgevoerd, dit kon in verband met de veiligheid niet wachten. Het plafond is erg mooi geworden. De wanden en de verlichting zijn onderdeel van het vervolgplan.

De bijdragen van onze Vrienden staan al sinds jaar en dag op 25 euro. Het doet ons deugd dat velen van u reeds meer dan 25 euro overmaken. Wij willen nieuwe Vrienden uitnodigen om jaarlijks 50 euro bij te gaan dragen. Voor bestaande vrienden hanteren wij een overgangsregeling met in 2026 een verzoek van 37,50 euro. Als tegenprestatie zullen wij u vaker uitnodigen in het Huis voor een bezoek, een lezing of een ander interessant evenement

Vriendenbijdrage	Belastingaangifte
De vriendenbijdrage kan worden overgemaakt met de volgende gegevens: - NL 93 INGB 0007 3514 31 - t.n.v. Stichting Vrienden van het Sint Eloyen Gasthuis - o.v. "Bijdrage 2025" en uw naam of lidnummer	De Vrienden Stichting is een ANBI-instelling, hetgeen betekent dat u uw bijdrage aan deze instellingen fiscaal mag aftrekken. Indien u dit wilt doen middels een periodieke schenking dan kunt u contact opnemen met onze penningmeester op

ANBI

In het programma van belastingdienst “zoek een ANBI” is helaas het Huis moeilijk te vinden. Als u echter het woord “eloyen” intypt zonder invulling van de vestigingsplaats dan ziet u het navolgende:

- STICHTING HET ST. ELOYEN GASTHUIS
- **STICHTING VRIENDEN VAN HET SINT ELOYEN GASTHUIS**

De laatste (in rood) heeft u nodig:

STICHTING VRIENDEN VAN HET SINT ELOYEN GASTHUIS

UTRECHT | RSIN: 804136269

Begindatum: 01-01-2008

Guido Crijns penningmeester.vrienden.eloy@gmail.com

Colofon

Stichting Vrienden van het St. Eloyen Gasthuis	Bestuur
Boterstraat 22 3511 LZ Utrecht secretaris.vrienden.eloy@gmail.com http://vriendenvan.sinteloy.nl/ RSIN 804136269 NL 93 INGB 0007 3514 31	Peter Hopman (voorzitter) Frank Ooms (secretaris) Guido Crijns (penningmeester) Han Lagerweij Gert Bogers

U ontvangt dit bericht omdat u bij ons bekend bent als Vriend van het St. Eloyen Gasthuis.

'Opdat dit al' moge strekken tot Heil en Welvaren van den Huize St. Eloy'

